

Szerkesztési iroda
Sepsi-Szentgyörgyön
a ref. kollégium épületé-
ben, hová
lap szellemi részét illető
üzemanyag küldendő.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR
könyvnyomdája és könyv-
kereskedése,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdászati lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten
kint kétszer: **csütörtökön és vasárnap.**

ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitlatter sora 15 kr.

A legujabb taktika.

Kifogyott a tisztelt ellenzék Boszniából, okkupációból, vége van a Várad processusnak, hallgat a Zichy-Asbóth krónika, az újságíróknak thema kell, az ellenzéknek skandalum. Ha nincs, keres és ha keres, talál is hamar. A politikai életnek sokféle változatosságai vannak, csak keresni kell nézni a prismán és legott lát szem nem látta dolgokat, hall fül nem hallott csodálatos hangokat.

Az „Egyetértés” ma közbeszéd tárgya Budapesten. Nem azért, mintha megérdemelné, hogy beszéljenek róla, hanem azért, mivel ismét rajta csípték egy akkora föllentésen, a minőt mostanában még a „Pesti Napló” atyáinkja sem követett el.

A Budapesti irt bécsi levél „jól értesült körből” hirli, hogy Taaffe gróf alkudozásai, a „birodalmi párt” alakulásának kísérletei solid összefüggésben vannak Magyarországi politikai viszonyaival. E szerint az udvari párt már legközelebb elérkezettnek látja az időt, az osztrák választásoknál tett győzelmei következtében, az ő konzervatív politika fölélesztésére Magyarországon, a mely föltétel és utógondolat nélkül fog kezdet az osztr. feudális clericalis áramlattal.

Hanem hát — véli a jól értesült forrás — belátták azt, hogy a voltaképeni ó-konzervatív párt Magyarországon még fellette gyöngye, hogy átvegye kormányt s hidat verjen alkotmányos és parlamentarisan uton az abszolutizmushoz; ezért mégis csak Andrásyhoz és Tiszához folyamodtak.

Andrásy a tervnek megnyerték.

Örült szegény feje, hogy külügyminiszteri állásában megmaradhatott, Tisza pedig rabja a hatalomnak s az egész dolog odiuma ugy is az ő nyaka közé zudul, annál fogva két feltételben egyeztek meg. Két feltételben lett megállapítva Andrásynak és Tiszának megmarasztalása és

támogatása a kamarilla által: az egyik a sajtó megszorítása, a másik a megyék végleges megsemmisítése a kinevezési rendszer behozatalával.

A kormánypárti lapok s azok között az „Ellenőr” sietett is mindjárt „illetékes helyről” vett értesülés után az egész hirt kóholmányoknak nevezni. Kár volt. Minden józan eszű ember, a ki a politikai élettel csak kissé ismerős is, meg tudja tenni a különbséget az osztrák feudális-clericalis közt. Az egész szélnek éresztett kacsa nem egyéb az újságíró kétségbeesett fantáziájánál. Tárgy hiányában szükség volt ismét olyas valamire, a mi a nemzet szívét eltöltse keserűséggel, epéjét bosszúsággal kormányával szemben. Kár volt tehát a cáfolgatással fárasztani magát a sajtókat.

Hanem a mi ebből ránk nézve örömdetes tanúságot szolgál, azt mi sem mulasztjuk el följegyezni.

Értjük a sajtó megszorításától való rettenetes félelmüket.

Csak hogy valahára már félni is kezdenek attól, a mi büntetés gyanánt követi a bünt. Ez a félelem, kimondjuk kereken, nem alaptalan és legkevésbé indokolatlan. Ha az ellenzéki sajtó a sajtószabadság köpenyge alatt ki nem rug a hámból, ha a sajtó moralját tiszteletben tartotta volna avagy csak egyszer is politikai kérdéseknél a nagyon tisztelt ellenzék: most nem kellene attól félni, hogy a sajtó szabadság korlátoztatni fog. A hazafiság leple alatt az ellenzék terjesztette a leghazafiatlanabb elveket, meghajolt államellenes nézeteknek akárhányszor, ha ezzel a kormánynak vált árthatni. Szégyenköre állította a nemzeti érenyt, a magyar nemzeti becsületet, kárörvendett a külföldi sajtó becsméréseiben, melyekkel a magyar nép épen az ők agitatiojuk folytán közelebről illetve volt. Nem törődött a társadalmi morál törvényeivel; előtte csak egy szükséges dolog lebegett:

A székelny nem jelent tehát külön népfajt, hanem határörzöt, ki bármilyen eredetű is lehetett.

Igy adja elő Hunfalvi a székelny névről nézetét.

E szó származtatás és értelmezés azonban sehogyan sem állja ki a kritikát. Lényeges hibája első sorban, hogy az „elv” képző nyelvtörténetünk nem ismeri, s így alakban, mint a nagy tudományú író leírja (szék-elv) soha soha elő nem fordul.

Erdély (nem—erdely) nevét, mely latinul Altrasilvani, és Transylvániának írattik, Kézai krónikája: Erdelvel, Mark: Erdelvel, a pozsonyi krónika: Erdelvel, a budai: Erdel, és végre Turóc: Erdelvel alakjában közik ugyan, de legalább is vitás, vajon az: Erdelvelnek vagy Erdelvelnek olvasandó.

S elismerve annak lehetőségét, hogy Hunfalvi olvasása e kérdésben helyes: vajon az egyetlen adatból lehet-e s szabad-e azt következtetni, hogy a székelny név a székelv, székelntuli alakra visszavihető volna.

En azt lehetségesnek, s indokoltak nem tartom. Csodálatos, mily különösen igazolja sokszor a véletlen ama közmondást; magna ingania conveniunt. Hunfalvi merész állítása épp azon az uton indult s épp annyi alappal is bír, mint egykor Dankowszki állítása, midőn a szlávok két elnevezését, Hunfalvi ötletét megelőzve, — a szlávoknak a magyarok mellett valamely „ton-tul” való lakásából magyarázta ki.

Feltéve azonban hogy mégis elfogadtatik Gunfalvinak, mint nyelvtudományi tekintélynek, állítása az „Erdelvel” — erdöntuli, s a „szék-elv” — székelntuli jelentésre nézve még akkor is fennmarad az a további kérdés, hogy a „székelv” szóban mi teszi azt, hogy: ör és épen határör? ! avagy a mi valamin túl van, az egyéb nem lehet mint: ör, határ-ör? És ha a székelny jelentése annyi, mint határör, akkor minő jelentésű a felhozott hasonlat (?) alapján az Erdély név (?) Ebben is valami előre tolt ör rejlik talán? Hiszen akko-

szidni és megbuktatni a kormányt. S ha ezt nemzete, becsülete árán érheti vala el: ezzel sem tördött semmit.

Most a következmények előtt maga is megdöbben. Látja, hogy messze haladtak a gyönyörűségei téren s belátja, hogy az állapot már-már tarthatatlanná vált. Tudja, hogy a kormány magának a sajtószabadságnak biztosítása érdekében tenni fog valahára valamit. Eszközökhöz fog nyulni, melyek a sajtómorált az efféle tulpásokok ellenében megvédelmezzék. Ezért jött meg az ellenzék oly nagyon s ezért költ maga előre is rémhíreket, hogy a netalán bekövetkező intézkedések készületlenül ne kápják a közönséget.

Ez a legujabb taktika, mondhatjuk, igen elmésen van kidolgozva, csak hogy nagyon is meglátszik rajtak az erőlködés. Részünkől várjuk a kormánynak ilyenforma intézkedését, mert a valódi sajtószabadságot szeretnők megvédelmeztetni minden áron.

A mi a megyei rendszer eltörlését, illetőleg a választások megszüntetését illeti, még vissza fogunk rá térni. Egyelőre csak annyit akarunk megjegyezni, hogy ezt legkevésbé Tisza Kálmán akarja, ki az autonómiának mindig híve volt. S ha mégis megtörténik, az a többség akarata lesz, mely előtt kénytelen lesz Tisza Kálmán is meghajolni.

A. M.

A novibazári szandásák megszállítását illetőleg azt jelenti a „Deutsche Zeitung” hogy a főpontokban egyetértés jött létre Huszini pász és az osztrák-magyar meghatalmazottak között. A csapatok elszállásolása képezi a legnagyobb nehézséget. Minthogy a Korán nem enged meg, hogy muzulmán asszonyok keresztényekkel egy földön aludjanak, abban állapodtak meg, hogy az osztrák magyar csapatok részére külön házakat fognak bérelni esetleg barákokat építeni. Azt hiszik, hogy augusztus közepéig befejezi

per analogiam, a hely, hüvely, pehely, gerely, kehely, zindely, pendely, tengely, stb. szavakban melyek a székelny szóval összehasonlításra ugy alak mint hangtani tekintetben még alkalmasabbak, mint a Hunfalvi által felvett Erdély: mind az elv képzőt, valamin túl valót s valami „ör” jelentésűt kereshetnénk.

De megcáfolja Hunfalvi szó értelmezését az is, hogy a magyar nyelvnek azon korában, — mikorra ő a székelnyek állítólagos telepítését helyezi — őrségi egy tagu „ör” szava már megvolt: sőt bátran mondhatni, hogy „ut” és „határör” jelentéssel csakis e szava volt még. Mert hiszen épp a Szent László III-ik végzeménye második fejezetében említés van örökről, „qui dicuntur Ewrek.” Lám, a Hunfalvi által emlegetett „régii nyelvcsokás” e helyen sem „merte” a székelny nevet használni, már pedig nem látom át, miért ne használta volna a végzemény szerkesztője az örök megjelölésére a „székelny” nevet, ha t. i. a székelny név jelentése valósággal annyi volna, mint! ör, határör.

Nem kevésbé téves Hunfalvi azon további állítása is, mit, a „régii nyelvcsokás”-ra hivatkozva bizonyítékul hozott fel tévnyezete mellett. Mintha a Vág helységbeli székelnyek „ily határörök és pedig besenyő eredetűek lettek volna. E tévnyezet megalapító azonban Fehér György és Jernei voltak.

A valószínűleg IV-ik Béla által Erdélyből az anya Székelyföldről kitelepített Vág-vidéki székelny telep emlékeit ugyanis két oklevél adataiban bírjuk: mindkettő IV-ik Béla korából maradt fenn. Egyik a nagyszombati apácák részére 1248. adományozott bírtok 1249. béli határleírása, melynek a székelnyekre vonatkozó része így hangzik: „Prima meta incipit . . . inde per rium tendit ad magnam Syluam (Fehérhegyesség) versus Siculus: et ibi sunt tresmetre versus occidentem. una meta pertinet ad villam S. secunda ad villam Baralach tertia meta pertinet ad Siculus.”

(Vége köv.)

TÁRCA.

A „székelny” név.*)

A kik a székelnyek telepítvény voltát elfogadták, nem nyugodtak meg abban, hogy a székelny név lehet ép oly eredeti nemzeti név, mint a hun vagy kun, gépid, kozár, bolgár, besenyő, magyar, német, lengyel stb., hanem a székelnyeknek Erdély keleti határán teljesített honvédelmi missiójából elvonva, s ugy a hogy indokolta, felállították a tant, hogy „székelny” annyit mint: „határ-ör.”

Fennebb kimutattam, hogy a székelnyek határ ör voltáról szóló tant először Timon állította fel; Pray, Schlözer, Benigni, Schuller stb. elterjesztették, Hunfalvi nyelvészeti; kimagyarázni megkísérelte, nem látván bé, hogy e név magyarazat ép oly alaptalan, mint Engel „szökélye”, Fejér György „szék-öre”, vagy a mily alaptalan Horn állítása, hogy „székelny”, hun nyelven „népmaradványt” (reliquias) jelent.

Hunfalvi szerint a székelny (szék-elv) név azt teszi: székelni tül, vagy székelmegeti; mint az erdély (erd-elv) szónak jelentése is: erdön tül, erdő megetti. „A kifejezés: székelny — így ír Hunfalvi — valóban a német mark (mark graf) szónak felel meg, mit bánságnak nevezünk, nem mervén a magyarosabb és helyesebb székelnt al-kalmazni.” — „Merte ám — ugy mond — a régi nyelv szokás (?) midőn a szónak értelme még világos vala, mert székelnyek az ország nyugati határain is valának Soprony, Pozsony, Nyitra vármegyékben.

Jelenen Sopronban a Vág helységbeli székelnyek (Siculi de Wagh) tűnnek elő, Árpás mellett, mely fészke vala a besenyőknek (?); a nagyszombati apácák földje egy nagy erdőig ért a székelnyek felé stb. pedig a nyugati székelnyek valóság szerint besenyőn valának.

* Mutatvány dr. Nagy Jánosnak „A székelnyek Scythia-hun eredetűsége és az ellenelemények” című művéből.

munkálatait a vegyes bizottság, úgy hogy e hó második felében megtörténhetik a bevonulás.

Mi természetesen nem hisszük, hogy ily nagy sietséggel történjék meg a bevonulás. Hacsak valami véletlen esemény nem fog okot szolgáltatni arra, hogy állást foglaljon monarchiának az előretolt pontokon, meg vagyunk győződve, hogy a közös kormány egész alaposággal foglaltatni a Lim vonal viszonyait. Ez pedig tovább tarthat két hétnél. Sőt ha nagyobb áldozatokkal járna a Lim-voval megszállása, ez áldozatokat bizonyára nagyobb okokért fogja meghozni, mint a mekkora az, hogy érvényt szerezzen a berlini szerződés által reá ruházott jogoknak.

Hogy melyik eshetőség fog bekövetkezni, csak kis mértékben függ monarchiántól. Azt tudjuk, hogy külügyminiszterünk mindent elkövet a görög-török határrendezés csöndes elintézésére, úgy Konstantinápolyban mint Athénben, sőt Albániában is. Remélünk bizonyára lehet, hogy sikere lesz a jó tanácsoknak, de megővendőlni nem. Ittől függ, tehát, hogy kötelessége lesz-e monarchiának érvényesíteni jogait. Mert azt talán csak nem tanácsolhatja senki Ausztria-Magyarországnak, hogy keresztesített karokkal nézze, ha akárcinek eszébe találna jutni, hogy határaikon módosítsa a berlini szerződést.

Ilyesmitől azonban nincs okunk tartani; mi több, külügyi kormányunk sem siet a novibazari kerület megszállásával. Ezt bizonyítja az is, hogy a vegyes bizottság teljes formalitással végzi dolgát. A négy tábori tiszten kívül minden fegyveremből küldetett ki egy-két tiszt a megszállandó területre, ezenkívül az intendatúra, egy főbb-rangu katonai orvos. Ezek a saját szakmájukba vágó tapasztalatokról jelentést fognak tenni vizsztatérésük után a hadügyminiszternek.

Midőn ezen korántsem hamarodó eljárással szemben mégis azt hirdeti a „Deutsche Zeitung“, hogy augusztusban occupálunk, azt a gyanút kelti hogy baissere dolgozik.

A Boszniaiban tartozkodó tartalékosokra nézve illetékes helyről a következőkről értesülünk.

Amint a teherszállítás kezelése a zeoica-szerajevoi vonalon teljesen át lesz szolgáltatva az illető szállító társulatoknak, az 1873-iki szerkesztési tartalékosoknak nagy részét haza bocsátják. Mint hogy az átszolgáltatás már folyamatban van. Az elbocsátás alkalmasint még az idén augusztus hónapban meg fog történni.

Folyó évi október hónap a szerkesztésnek összes tartalékosai visszahelyeztetnek a nem tényleges szolgálati viszonyba és az occupált tartományokban csak 1879. óta besorozottakat fognak hátra maradni.

A boszniaiból Eszékre és Bródra érkezett legénységet csak abban az arányban lehetett elbocsátani, a melyben a lovak eladtak.

Azon egy-két ellenzéki lap által terjesztett hír, hogy Eszéken a tartalékosok között formalis lázadás tört volna ki, mely a fegyveres erő használatát tette volna szükségessé, teljesen alap-talan.

A cseh kiegyezés még most is csak a hírlapok hasábjain belül létezik. Annai haladást azonban mégis feljegyezhetünk, hogy mind a két fél szenvedélyessége szűnő félben van. A németek rettegése ugyiszlva egészen megszűnt, a csehek pedig halkabb hangon adják elő követeléseiket. A „Politik“ (ó-cseh) a többi közt azt jelenti, hogy több csehországi és morvaországi pártvezér idők most Bécsben a végett, hogy értekezzenek Taafé miniszterrel a „garantiák“ fölött. Az ó-csehek közege megjegyzi ezután, hogy mostanra Taafé gróftól sem követelnek már többet, mint a menyit a jelen körülmények közt adhat, a nélkül, hogy compromittálja állását, a mi érzékeny csapás lenne a csehek ügyére.

Jelentik továbbá, hogy az előkelő lengyel képviselő: vonakodnak tárgyalásba bocsátkozni a csehekkel a reichsrath összeülése előtt. Az egyezkedés céljából össze akarták hívni az újonnan választott képviselőket, de ennek a tervnek sikerülését sem remélik.

Sum lába a múlt hó végére várták azon bizottság megérkezését, a mely a vár lerombolását fogja vezetni. F célra 300 munkást akarnak alkalmazni. Minthogy jelenleg igen nagy a nép-szám Bulgáriában, a kormánynak érzékeny áldozatot kell hozni. Az összes várművek lerombolása körülbelül harmad fél millió költségbe fog kerülni a melyet kölcsön nélkül aligha fog megbírni a bol-gár kincstár.

Egy sváb falu elmagyarosodása. Baranya megyében Keménd falu bizonyoságot tehet róla hogy mire képes egy derék néptanító. Keménden egy hivatásának élő tanító működött, ki a magyar nyelv kötelező tantárggyá tételéről szóló törvény életbe lépése előtt feladatának tartotta a sváb gyerekeket a magyar nyelvre tanítani. Fáradozásait oly nagy siker koronázta, hogy most már az egész falu magyar, a sváb gyerekek magyarul társalognak s a német nyelvet felejtani kezdik. A gyerekektől a magyar nyelv a szülőkre is ráragadt, kik már meglehetősen beszélnek magyarul. A derék tanító neve Körner József.

A háromszékmegyei közg. bizottság utóbbi gyűléséhez.

Sepsi-Szentgyörgy, 1879. aug. 7.

A „Nemere“ közlelőbbi számából értesültünk a többek közül arról is, hogy a közg. bizottság a sepsiszentgyörgyi községi iskolaszékeknek a polgári leányiskola tanítói személyzete berendezése tárgyában tett javaslatait tanácskozással átvette s az iskolák határozatát részben megsemmisítve intézkedett ez ügyben.

Hogy a közigazgatási bizottság tanügyi, népiskolai kérdésekben törvényes forum, az kétséget sem szenved; hogy az iskolaszékek felett felülvizsgáló joga van, az szintén a törvényből foly. De hogy egy iskolaszéknek a törvény keretén belül szigorú igazságérzettel hozott határozatait csak úgy minden indoklás nélkül döntse halomra, arra nincs a törvénynek betűje.

A sepsiszentgyörgyi iskolaszék ugyanis ajánlatba hozott volt a francia és német nyelv tanszéke a polgári leányiskolánál két jelöltet, mivel a többi pályázó nem volt jelölhető s a közg. bizottság nem elégedett meg ezzel, hanem még egy harmadikat is toldott hozzá, a kinek kinevezését az iskolaszék sohasem ohahtaná. Majd egy munkatánót kinevezését szintén az iskolaszék határozata ellenére hozta javaslatba. Mindezek sérelmes intézkedések, melyeket a közg. bizottság téves informatiók alapján hozhatott csak. Álljanak itt tehát az alábbi felvilágosító sorok.

Sepsi Szentgyörgy város közönsége és a magas kormány között az újonnan szervezett polgári leányiskola tanítói megválasztását vagy kinevezését illetőleg hosszas tárgyalás folyt, míg végre kölcsönös megállapodás jött létre oly formán, hogy a cultusminiszter ur magának tartja fenn ugyan a tanítók kinevezését, de meghagyja az iskolaszéknek erre nézve a hármas kijelölési jogot. Önkényt következik tehát ez intézkedésből hogy a magas kormány csakis azokból nevezhet ki tanítót, a kiket az iskolaszék kijelölt. A közg. biz. azonban az iskolaszék ezen jogát ignorálván, saját magának vindikál olyan jogot, mely a másé. Erdemleges határozatot hoz a candidatio kérdésben s kijelöl a francia-, német nyelv tanszéke olyan tanítónőt, a kit, minthogy franciául olvasni sem tud, az iskolaszék ajánlatba hozni merő képtelenségnek hitt.

Mi következik már most ebből. Tegyük fel, hogy a kormány a közigazgatási bizottság ajánlatát elfogadja s kinevezi azt, a ki franciául nem tud. Ez esetben gondoskodnia kell még egy tanítóról, adni kell annak is 7-800 forint fizetést, a ki franciául tudni fog és képes is lesz tanítani. A pályázati feltételek a francián nyelv bírást épen úgy megkívánják, mint a másik nyelvet. Egyiket elválasztani a másiktól nem szabad. Nem tételezem fel a közg. bizottságról, hogy egy iskola belservesztet csak oly kevéssé becsülje, hogy a kármilyen képesítetlen tanítót veszélyeztetni merné annak beléletét.

Ugy kell hinni, hogy a bizottság tévesen informáltatott. Csakis ezen körülmény magyar-zhatja meg azon eljárást, mely jogot vesz ki a jogosult kezéből és jogot formál a jogosulatlanoknak. Ha ez nem volna, azt kellene hinni, hogy a bizottság nem tudott ellenállani azon befolyásoknak, melyeket az iskolaszék a tárgyból testületi méltóságához illően visszautasított.

Ennek a botrányos ügynek káros következményei lesznek előbb-utóbb. Egy veszelés precedens eset jövőre nézve. Ha a kormány helyet ad a közg. biz. határozatának, akkor e város közönségével ellentétbe helyezte magát, kimutatta, hogy azon ígérete, mely szerint a kijelölési jogot a város kezében hagyja meg, rá nézve nem volt kötelező. Ezt pedig még egyfelől a kormány tenni nem akarja, másrészt a város közönsége sem hallgatná el szép szerivel.

E tárgyból közlelőbből közgyűlés lesz. A közgyűlés határozni fog a közg. biz. ezen eljárását illetőleg. Hogy a bizottság által ajánlott s az iskolaszék ellenére felterjesztett tanítónő eshetőleges kinevezését semmi szín alatt el nem fogja fogadni: az bizonyos. Egy önbecszeretében megértett város saját reputatioja helyreállítása végett sokra képes.

Részemről fenntartandónak látom az iskolaszék határozatát szóról szóra. E tárgyból hivatalos uton is megtettük az intézkedéseket s nem szeretném, ha mellékérdékek megtorlása oly lépésre

kényszerítene e város közönségét, mely a kormány és közte eddig fennállott barátságos viszonyt bármilyen tekintetben is megzavarná.

Egy iskolaszéki tag*)

A tudomány ünnepe.

A magyar tudományosság aug. 5-én egyszerű de lélekemelő szép ünnepélyt ült Kolozsvárrt. 3-án mult ugyanis negyven éve annak, hogy a nagynevű botanikus és hazánk fia: Endlicher egy ausztriai fanemet (az Araliacea Brassaiá-t) az akkor már e tudomány terén kiváló érdemeket szerzett magyar botanikus, Brassai Sámuel nevére nevezett el.

E napot kedves alkalom gyanánt ragadták meg a növénytan bel- és külföldi tanárai és tudósai s dr. Kanitz Agostonnak, a kolozsvári egyetem kitűnő növénytan tanárának és Janka Viktor-nak kezdeményezésére az őz magyar tudóst egy lényképezett arcképeiket tartalmazó díszes album-mal lepték meg.

Az albumban, melynek kiállítás költségeire szükséges összeget az illető növénytan tudósok adták össze, 80 bel és külföldi füvész arcképe díszíti; soraikban ott vannak az európai mivel nemzetek jelenleg élő s e tudományággal foglalkozó legnagyobb tudósai, a többek között a francia Institute öt tagja; a Royal Society elnöke: Sir Jos. Dalton Hooker; a Linnean Society volt elnöke George Bentham; a szentpétervári növénykert igazgatója: Regel, állattanácsos ő excja; a madridi bot. kert igazgatója: Colmeiro, egyetemi tanár; a coimbrai (Portugal) növénykert igazgatója: Henriques, a nápolyi egyetem tanára: br. Cesati (magyar dedicatioval); az upsalai bot. muzeum első őre s a „Flóra Europae“ szerzője: Nyman; Schenk, lipcei s Andrea, benni egyet. tanárok, egykor mindketten erdélyi utazók; de Purkyne erdészeti akad. tanár, a csehországi Weisswasserből, szintén magyar üdvözlő sorokkal; a hamburgi bot. kert igazgatója: Reichenbach, Schweitzből; Boissier, a „Flóra orientalis“ szerzője stb. a hazaiak közül, hogy többet ne említsünk: dr. Haynald Lajos ő excja, már mint bibornok írva magát a szívélyes ajánló és üdvözlő sorok alá, továbbá dr. Kanitz Agoston, Janka Viktor stb.

Az album gyönyörű hófehér chagrinbörbe van kötve, az első borítéklapon B. S. monogrammal aranyozott bronzból s ugyanily stílszerű díszítéssel.

Az arcképek hátlapjain az illető tudóstól sajátkezű dedicatio olvasható, német, francia és angolnyelven, két külföldi (író Cesatitól Nápolyból és de Purkynétől Csehországból) korrekt magyar nyelven.

Az album számára Európa minden mivel nemzetéből küldött egy-két kitűnőség arcképet, úgy hogy képviselve van abban elkezdve Spanyolország és Portugáltól, Francia, Angol, Olasz, Német, Svéd és Oroszországon át Ausztriáig és Magyarorszáig minden mivel nemzet, s ekként e téren a tudomány solidaritásával egyesítve az egész mivel világ.

Ilyen ovatio valóban páratlan nemcsak hazánkban, de az egész mivel világban s még eddig aligha fordult elő hasonló eset.

Már ez maga sokszorosan emeli az esemény jelentőségét, melyet annál inkább képesek vagyunk méltányolni, ha meggondoljuk, hogy ez az egyszerű lélekemelő demonstratio a botanika fölött bajnokainak egyjelentőségű azzal, hogy nemzeti eruditok méltó helyet foglal el az összes mivel népek tudományossága sorában, s hogy a civilizált nyugat nemcsak ismeri és figyelemmel kíséri tudományos és cultural törekvéseinket, de kitüntető elismerésre is méltatja, midőn egy őz öreg tudós-nak, tudományos buvárkodása negyven éves jubileumán kegyeletes megemlékezése adóját siettel leróni.

Az albumot e hó 5-én délelőn dr. Kanitz Agoston nagyszámú tanárokból, írőkből és tudósokból álló tisztelgők élén és arcképeiket beküldő külföldi botanikusok nevében, egy rövid beszéd kíséretében adta át az ünnepeltnek; üdvözlő szavait, tekintettel az ovatio nemzetközi jellegére, latinnyelven intézte. Ugyan e nyelven köszöntö meg az agg tudós is a kitüntető figyelmet és díszes megemlékezést. Ezenkívül az ünnepeltnek negyven

) Közöltük az iskolaszéki tag fenntebb felvilágosítását a nem akarván a maguk részéről e kérdésbe pártállást foglalni e Szerk.

évvel a kolozsvári unitárius főtanodában volt tanítványi nevében Kovácsi Antal unitárius tanár továbbá a muzeum egyesület nevében Fináli Henrik egyetemi tanár, a kolozsvári főtanodai tanári kar, valamint az unitárius egyház nevében Ferenc József püspök s végül Kolozsvár városa nevében Simon E. kir. tanácsos és polgármester üdvözlötték a negyven év előtti tanítványok külön üdvözlő iratot is nyújtottak át, hasonló üdvözlő érkezett N. Szebenből a Verein für Naturwissenschaft-tól, valamint több távlat.

Délután az őz tudós lakomára hívta vendégszerető asztalához a tisztelgőket s fölösleges is konstatálnunk, hogy a szellemesnél szellemesebb felköszöntőknek vége-hossza nem volt, természetesen mindegyik még számos évig még boldogságot és dicsőséges életet kívánván a 80 éves őz tudósunk. Részünkről a sok jó kívánsághoz mi is a legtisztelhetőbb üdvözlőket csatoljuk a magyar tudományosság Nestora számára!

A sok üdvözlő között, melyek után dr. Brasai végtelen sok éljenzt kapott, fel kell említenünk, hogy legifjabb egyetemi tanár és az összehasonlító nyelv. lapokra nézve szerkesztőjarsa a távollevő dr. Meltz (ez ünnepély értelmi szerzője) sem feledkezett meg veterán collegájáról, egy szép babérkoszorúval tisztelven meg őt jubileuma alkalmából.

Dé után az ünnepelt tudós pompás ebédet adott, melyre kartársai közül a jubileum fáradhatatlan rendezője dr. Kánitz Ágost, továbbá dr. Martin, dr. Entz, dr. Koch, dr. Réthy, dr. Fabiny, dr. Schmiedt Ágost egyetemi tanárok, 1839-beli tanítványai közül pedig Kovácsi Antal, Albert János, Györfy József, továbbá Májai István, Derzi Károly tordai tanárok, Mika Károly egyetemi növénytanársegéd stb. és dr. Nagy János egyetemi tanácsjegyző voltak hivatalosak, s melyen szellemes toasztok s a Sámly László pincéjének híres borai fűszereztek a szép ünnepély befejezését képező családias lakomát.

„Kelet.”

A deési kiállítás.

Deés augusztus 2.

A mezőgazdaságot űzők mintegy féltékeny szemmel nézik hazai iparunk emelkedését. Pedig nincs okuk rá. Minden haladásunk dacára legkevésbé sem tartható attól, hogy fokozódott iparunk oly nagy terjedelmet nyert volna, mely a mezőgazdasági érdekek homályba borítására képesné. Tény, hogy az ipar kérdése igen előtérbe lépett jelenleg de ez nem történik először honunkban és erre nagy szükség is van. Különben az ipar kérdése a gazdasággal kapcsolatban karoltatott fel és így a midőn annak fejlődésén iparkodunk, egyszersmind gazdaságunk minden ágának minél jelentékenyebb művelésére törekszünk. Tehát csak felületes gondolkodó vélheti azt, hogy az ipar ápolása a mezőgazdaság elhanyagolásával történik. Nem akarunk mi par excellence iparos országgá lenni, de igenis akarjuk azt, hogy az ország erejének, munkaképességének színvonalára emeljünk iparunkat. S ez sikerülni fog, mert oly egyének állottak a megindult üdvös mozgalom élére, kiket társadalmi állásuknál fogva hivatás-szerűleg megillet a vezetés, kik képzettségükkel fogva az önként főlvalát kötelezettségeknek tökéletesen megfelelni képesek; — sikerülni fog, mert a cél érdekében működőket egyként és összesen igaz lelkesedés, helyes egyszerűség és lángoló hazafiság vezérli tetteikben.

Az iparosok, a gazdák, sőt az ezek körén kívül álló műkedvelők megragadnak minden alkalmat, hol a honi productiv erőn lendítenek valamit. Ennyi önzetlen buzgóság nem valhat kudarcot, ennyi jóakarattal meg kell teremnie az élvezhető gyümölcsöket.

A deési kiállítást is megérdemelt hűvel karolták föl a fentieknek újabb bizonyítékául.

Nem mulik nap, hogy számos bejelentés ne érkezne, pedig még egy teljes hónap van hátra.

Más helyen már említettem néhány várost, melyekből a bejelentés ívek már beküldtek: ez alkalommal újabb felemlíthetnek néhányat: Hód-Mezővásárhely, Eger, Radna, Makó, Pécs, Nagy-Bánya, Sepsi-Szentgyörgy, stb. Utóbb nevezett városban október 2-án tartják meg az erdélyi gazdasági egyesület vándorgyűlésüket kiállítással kapcsolatban. — Tagadhatlan, hogy egy a deési rendező bizottságtól mint a sepsiszentgyörgyitől egy kis elvétel volt, hogy nem intézkedtek kölcsönös megállapodással akképen, hogy a nevezett vándorgyűlésnek színhelye a nagyobb szabású tárlat városá legyen. Azonban ez helyrehozható, a mennyiben egy a háromszéki házi ipar s ipari szakoktatás terjesztető egyesület, mint számos egyéb sepsi szentgyörgyi kiállító megígérte, hogy az őt kiállító tárgyakat még idejében Deésre szállítandják mi annyivalinkább kivihető lesz, mint a deési kiállítás még csak október 18-án nyílt meg.

A jelentékenyebb — eddig jelentkezett — kiállítók névsorát több lapban közöltem, mit e lap

tisztelt olvasóinál annyivalinkább elhagyhatok most mert úgyis részletesen elősorolom a kiállítókat uelvet akkor, midőn a csarnokokban megjelennek. Mindamellett fölleltem, hogy tegnap érkezett be kiállítási titkárukhoz Grossmann I. gépgyáros cég azon bejelentése, mely 12 gépet jelez s maga is egy kis kiállítást képezhet.

Különös kiemelés érdemel azon tevékenység melyet Kolozsváron fejtenek ki. Azon bizottság, mely székesfehérvári kiállítás érdekében működött mint ilyen — természetesen — megszűnt lenni, de saját hamvaiból phónixként ujja született: „szolnok-dobokamegyei kiállítás végrehajtott bizottsága” cim alatt. És ez feladatává tűzte époly erélyt fejteti ki most, mint tevők azt előbb, minek eredménye ékesen dicsérte a buzgalmat Székes Fehérváron.

A mi kiállításunk címe nem országos hanem megyei, ezt újabbán is tenni annyival is inkább jónak látom, mert maga gr. Zichy Jenő ur is a teljes bizonyosság kedvéért ez iránt kérdést intézett a Sz. Fehérvérről járt gr. Kornis Viktorhoz, a szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesület elnökéhez. Ebből következtethetünk, hogy számosan vannak olyanok, kik e kérdést fölvetik. Ezért ez utal is jelezhetem, hogy kiállításunk országos hatásúvá lehet, ha ezt maguk a kiállító tömeges részvétel által elősegítik, de mindenesetre kiegészítheti a székesfehérvári országossá, a mennyiben szemle alá bocsátandja azon vidékek és amaz iparág produktumait, melyek a székesfehérvári kiállításban nem híven, vagy éppen nem voltak előtűk-rözve.

A jelzett alkalommal megígérte Zichy Jenő gróf, hogy kiállításunkat személyesen is meglátogatja annyivalinkább mivel annak létesítése teljes helyesléssel találkozik. Ezen szerencsés körülmény a siker újabb bizonyítékának tekinthető. A miért nem tudjuk elég melegen fölívni az illetőket, hogy ha csak tehetik, el ne mulasszák a kedvező alkalmat megragadni úgy szeretett hazánk érdekében mint sajátjukban. Szeptember 1. nyitva a határidő és így bő alkalmat lehet még azoknak is intézkedni, kik eddig azért nem tehettek meg a kellő lépéseket, mert a sz. fehérvári tárlattal voltak elfoglalva.

Havas Gyula

A kepe vagy papi-mesteri fizetésről.

Nézetem szerint a mostani képezés eltörölendő lenne s tiszta pénz fizetésé kellene változtatni a canonicá portiót, értékesítések a hívek belátásuk szerint, miveljék, gondolják, csak hogy a pályázati hirdetésben kitétt összeget havonkénti részletekben a megye gondnok szolgáltatssa ki, a megválasztott papnak és mesternek így bizonyosan nem állanak paragon az egyház földi, mert csak egy kis szorgalom és jóakarattal kell a néptől s nem képezlek oly kicsiny egyházat, a melyik legalább 500 frtot ne tudna papjának, a mesternek pedig 300 frtot adni, a nagyobb egyházak még többet, így legalább az egyházi személyek is az államhivatalnokhoz képest aránylag lennének díjazva.

A mostani képezésnél valami visszataszító jelenet van, a melytől minden becsületes érztű ember undorodik, bíráskodni egyik s másik képje felett s ebbe még a papnak is bele kell szólni, ott kell lenni, hogy meg ne csalják látatlanul a képével.

Aztán ilyenkor tartatni szokott potus t. i. a papnak, mesternek meg kell vendégléni kepehordás alkalmával a presbiteriumot, még minden kepehordozónak a cilinder pálinkát kezébe kell nyomni meg egy kis kenyert, ilyenkor a papnak ki kell tenni magáért s jó lakomát csinálni, a mi nem kis költségbe kerül, hát még a kepe értékesítése, mind megannyi kiadás, abból a kepeből, a mit ha pénzül kapnának az egyházi személyek a többi költségek kikerültetnének s még egyből kedvetlenség is.

Lám az államnak is mibe kerülne az adófelhajtás, ha minden adóvivőnek egy szeletecske kenyert, meg az üveg pálinkát kínálnának, meg a közösi előljárást azután meg kellene vendégléni, úgy urason, hogy panasz ne legyen, mennyi kenyér, hus, bor, pálinka fogyna el, miad azt az adóból kiállva; de itt hála istennek nincs efféle absurdum, csak a papok, mesterek házában képezés.

El kell törölni a mostani képezést, mert nem is igazságos, miután nem jövedelmi arányban fizetik, mint fennebb is jeleztem.

Jobb sorsot a papnak és a tanítónak, mert ezeknek munkásságától, műveltségétől függ a haza jólléte, virágzása s függ a vallásos erkölcs, a tiszta jellem, őt hivatottak azt terjesztani és fejleszteni — ellenesetben elsatynul, pap, tanító és hallgató. — Hány jól készült fia taplósdott meg egy-egy nyomorult egyházban s még másban is a nyomorult helyzet miatt, félbe kellett hagyni azt a szép születet s megfogni az ekészavart, kasza- és kapanyelet, hogy fenntarthassa magát és ártatlan családját, — oh így ne várjunk haladást. — Hiszen ily nyomorult helyzetben, sem ruházkodni, sem művelődni nem tud hivatásához illőleg, hát még a hol fát hord a pap s mester a hátán, lehet ilyen egyház is, ahol megengedik a hívek, aztán ne csodálkozzanak, ha köteleseiknek eleget nem tehetnek s el-elvetemednek.

A kik hivatottak, gondolkozzanak a mostani keperendszeren s töröltségük el, változtassák át

késpénzzé, mert sokkal ajánlatosabb, diszesebb lesz, mint a mostani képezés, mely nem kepe hanem egy csomó e p e, mely megmegtéle papot és hallgatót, szül egy kedvetlen éretlenséget, a melynek elég szomorú jelenetei mutatkoznak, majd minden egyházköziségben.

Egy presbiter.

(Vége.)

VIDEKI ÉLET.

Zabola 1879. augusztus 7-én

Zabolán a tanuló ifjúság által a közösi iskola javára összehangzatos énekek és szavazatal összekötött táncszert rendeztetett folyó hó 3-án.

Kövés számú, de szép kis közönség volt összegyűlve. Kedvvel mulatánk világos viraditg.

Azonban semmit sem nyujtatta a tanuló ifjúság az iskolának a falusiak részvételensége miatt.

Ez alkalomkor megbotránkozással és fájdalommal láttuk s tapasztaltuk rosz uton haladó falusi fiatalemberekkel, illetlen, goromba magaviseletét, eljárását. Ugyanis: 30—40-en összegyűlve az iskola előtt egész éjen át kiabáltak, kurjongattak s általában fenyegető állást foglaltak el annyira, hogy a benn mulatók legtöbbje az iskolából nem mert kimozdulni.

Az előjáróság nemhogy véget vetett volna a botránynak, de sőt annak fő-főtárgya biztatá a miveltelenség sötétségében fetregő alávaló seprédéket.

Kormányunk abban az édes álomban ringatja magát, hogy — miután a gyönyörű iskola felépítésére 10 ezeret körülbelül, s azóta minden évben ezer forintot izzadva áldoz — Zabola közönsége mivel közönség. — Attila látva csuszó féreggő alacsonyult hunjait sirva tántorogna vissza sírjába minden mivel ember pedig undorral fordul el tőlük.

Bizony semmi haladás sem észlelhető. Messze, roppant messze vagyunk még a céltől!

Négy tanítóval bíró iskola van, de ha az egyik elrontja, a mit a másik épít s ha közösi s annak előjárósága azzal a buzgalommal s jóakarattal támogatja az iskolagyert a jövőben is mint eddig s ha folyvást önhaszonlesés, saját zsebünk töltése forog szemünk előtt és a közös ügyekre, melyek által a nép mivelődésért és boldogságát mozdíthatnók elő, annyit áldozunk, mint eddig: elsüllyedünk, vagy legalább ott maradunk, a hol voltunk s a kormányának értünk tett áldozata, nekünk nyujtott segédleme utszélre vetett mag.

Az iskola egyik szárnya most és kezdettől fogva előjárósági iroda: egyik kamrája börtönné használtatik (a törvények melyik § sa alapján, vagy mifele engedély folytan, nem tudatik) a másik rész is lehet idővel mérsárszék, vagy csapszék. S ki tudja, meglehet, hogy a cél így könnyebben el lesz érthető? ! Törőfiként: itt is, ott is élhetünk az isten kedvére.

Még annyit bátrak leszünk megemlítni, hogy Zabola utcáin naplemente után járn minden tanácsos életveszélyeztető dolog Ha a „pajkos” fiatal ember kezéből kirepült kő csak a lábát, vagy csak egyik oldalbordáját tőri el: közönség! és nagy hálával tartozik az ilyen ember a jó szerencsének. Az előjáróság részéről a tekintetben sincs semmi téve.

Fogadják az érdekelték jó indulatú figyelmeztetésemet jóakarattal s igyekezzenek a közösi iránti köteleseiket teljesíteni.

Egy zabolai.

SZINESZET.

Az „utolsó levél”-ben Sardou Viktor e régi kitűnő s éppen azért még mindig korszerű társadalmi vigjátékában lépett fel negyedszer városunkban Prielle Cornelia, (Bru Susanne) kedves szerepében. A kitűnő művész, ki társalgási szerepekben egyetlen a maga nemében, pártatlan élvezetet nyujtat minden legkisebb mozdulatát megfeszített figyelemmel kísérő s minden szaván áhitattal csüngő közönségnek.

Az érdeklődés emelésére szolgált azon körül mény is, hogy ez volt három dráma szerep után első e nemű, könnyebb fajú alakítása.

A kik élvezték e remek játékok, az élvezet mellett bizonyára hasznos is szerettek maguknak, mert az ily költői csinall teremtett művészi gondolat megtestesített, s minden társadalmi finomsággal előnyösen kidomborított tiszta szép jellem, gyakran mara randóbb benyomást kelt, mint sokkal nagyobb szabású, erőteljesebb, de egyik vagy másik tekintetben a lélektani tisztaságot kérdésessé tevő, főképen a hatásra számított compositiók. Az a látszólagos nyugalom midőn a férj nejét keresi, ki a hajdani kedves szobájában van elrejtve; az önfeláldozó lealacsonyítás, hogy a barátnő menve legyen; az ébredő szerelem ártatlan nyilvánulása — mind feledhetetlen momentumok maradtak előttünk.

Szatmár y (Block Prosperje) teljes rou-tinnal mozgott, beszélt és tett. Egyéniségének természetes humorát, tehetségéből és, úgy látszik, alapos tanulmányból kifolyó határozottsága, gyakorlottsága emelte oda, hogy folytonos derült hanglatban tartotta a közönséget. Nem egyszer emlé-

keztetett Szerdahelyire és sok vonás van benne Halmiból.

Komáromi (Vanhove Titus) szokott nyugottságú játszott, mely csupán a féltékenységek jelenetében volt kissé túlságosan kitörő.

Benkő Jolán (Clarisse) válságos helyzete phlegmaticus nyugalomból többit is engedhetett volna.

Zádor Gézáne (Martha), Kazalicky (Busonier) Zádor Zoltán (Thirion) kisebb szerepeikben szintén sikerülten emelték a darab egységes menetét.

KÜLÖNFÉLÉK

— Prielle Kornélia vendégszereplésével ma (szombaton) Gauthier Margit adatik; vasárnap Maurau „Szövetségesek” című 3 felvonásos vígjátékja; hétfőn lesz az utolsó előadás Feuillet Oktáv drámája: „A Sphinx”. A kitűnő művész jó jártékát vidékről is sokan megérték; ajánljuk figyelmébe a közönségnek még pár előadást; a kinek alkalma van, ne mulassza el elsőrangú művésznője előadásait megnézni.

— Ismét nagy tűz volt Háromszéken. E hó 5-én (pénteken) Nagy-Borosnyón valószínűleg vígyázatlanságból tűz ütött ki és segítve az erős szél által is csakhamar lángba borított 15 épületet. Az oltás nehezen ment s a szegény gazdáknak minden behordott gabonájuk és takarmányaik összeégtek. A vizsgálatot illetékes helyről, mint értesülünk, megindultak.

— Zajzon fürdőn is nagy kárt tett egy f. hó 7-én támadt tűzvész. Leégett 13 épület, több istálló és melléképület. A tűz oka eddig ismeretlen. A veszély, mint onnan értesítnek bennünket, ropant zavarba hozta a fürdő vendégeit, kik az ijedség miatt sok ónkéltűl hurcolkodásukkal házi portékájuk nagy részét összetörték, megrongálták. A rémületnek véget vetett a brassói tűzoltók megjelenése. Ezek pár óra alatt elnyomták a tüzet, mely hajnalban aludt ki csak.

— Ilyefalva ismét ég. Ma (szombaton) délelőn László Lukács tanító csúre meggyulladt — nagy híhetőséggel szándékos gyújtás következtében. A roppant hősségben hihetetlen gyorsasággal terjedt a tűz s átcsapott a másik utcára, melyet egész hosszán az Ott folyóig elhamvasztott. — Negyven teleknél több leégett, a házak, mellék és gazdasági épületek száma, melyeket elhamvasztott a tűz, többre megy százötvennél; több jó és szarvasmarha bennégett. A borzasztó csapás ismét váratlanul lepte meg az illyefalviakat s oly kárt okozott, melyet alig fog a község egyhamar kiépülni. Lapunk zártakor még a tűz folyvást tart, bár a Sepsiszentgyörgyről gyorsan a hely színeire sietett tűzoltók minden erejüket megfeszítik annak megállítására.

— Pályázati hirdetmény. A helybeli államigazgatási szövevény iskolában tanuló leányok részére bennlakás határozatán, egy felügyelő nő szükséges, kinek havi fizetése 10 ft. o. é. járuléka; bennlakás, fűtés, világítás, és étkezés ingyen élvezete. Bz ipar egyesület választmányának megbízásából felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajlják f. évi aug. 17-ig folyamodásukat alólírtok beadni. A beadott folyamodás mellékelésben ismert személyek által bizonnyitva kell lenni: a) a kifogástalan előélet, b) a gazdaságoni teendők, főzés stb. gyakorlati tudása c) oly műveltségi fokozat, melylyel tekintélyt tartani képes. Kelt Sepsiszentgyörgyön 1879. július 30-án Potva József. ipar. egyesületi elnök.

— Kállay Odón meghalt. Kállay Odón Szege város II-ik kerületének országgyűlési képviselője, f. hó 4-én tüdőszélhűdésben elhunyt. A boldogultról álljanak itt a következő életrajzi adatok: Nagykalói Kállay Odón született Szabolcs megyében Napkoron 1817-ben. Az 1843-ik évben Csanádmegybe, 1847-ben pedig Szabolcs megyébe választá meg képviselőjének s mint ily tényleg részt vett a nemzeti nagy átalakulás munkájában. Erélyessége és népszerűsége által sikerült Kállainak 1848-ban a bécsi demokratá együleteket és diákokat a magyarok ügyének megnyerni, úgy hogy a később híressé vált bécsi legió alakulása, mely Bem alatt Erdélyben a magyar szabadságharc zászló alatt oly hősiességgel s dicsősséggel harcolt, Kállay működésének köszönhető. A zrienyi zászlóalj alapítása is az ő érdeme. Kállay egyike volt azon kormány-biztosoknak, kik a szűz Komárom várának felszerelésével és élelmezésével bízták meg. Hogy e feladattal sikerrel oldotta meg, mutatja azt, hogy Komárom vára 5 hónapig át diadalmasan állott ellent az osztrákok ostromának míg nem 1879. ápril havában a magyar seregek által az ostromot felmentették. Kállay a debreceni országgyűlésnek is mindvégig tagja volt Az 1861-iki országgyűlésen a határozati párt egyik leghatározottabb tagja volt, 1865-ik évben egyike volt az akkor még csak hét tagból álló szélsőbaloldalnak. Az utóbbi időben szereplése mindenki előtt ismeretes. A török barát mozgalmakban az ifjú szívű 60 éven felüli ag hazafi, élénk részt vett Így a többiek között elnöke volt a Plevna elesét követő népgyűlés előkészítő bizottságának. A szörnyű vész után, mely Szeget érte, mint kormány-biztos Szegekre küldetett s ott az életmentési s rendőri osztálynak fíradhatlan vezetője volt. Meg kell megjegyeznünk, hogy az 54 éves korában el-

hunyt hazafi a függetlenségi pártnak mindvégig buzgó híve s egyik radikálisabb tagja volt.

— Losoncy László. Irodalmunknak halottja van. Losoncy László volt főiskolai tanár. és író, élte 68 dik évében agyvérőmeny következtében kiemelt. Losoncy egy időben legnépszerűbb költőink közé tartozott: költeményei közül anthológiák dalkönyvecskéi stb; utján igen sok a legszélesebb körökben elterjedt: dalai közül pedig sok átmént a nép ajkára, mert a nép érzelmeit, észjárását, gondolat menetét Losoncy kitűnően el tudta találni. Született Kecskeméten 1811-ben és ott végezte iskoláit is; 1849-ben a kecskeméti kollégiumnál a magyar és latin irodalom tanára lett; 1853-ban adta ki először költeményeit egy kötetben. Azóta a szépirodalmi lapokban igen sokat írt — sikerült genregyepéket, hazafias költeményeket és szép népdalokat. Az ötvenes években Arany Jánossal és Szilágyi Sándorral együtt tanárkodott a körösi főiskolán. — Élete utolsó szakát nagyobbra betegben töltötte: nehézszer a tébolydába kellett szállítani. Ott a mértékletes élet mellett kigyógyult ugyan, de a mint kibocsátották megint csak folytatta régi szomorú életmódját. A testileg lelkileg megtört szerencsétlen aggyaggyant az időn a budai irgalmasok korházában ápolgott. Ott a halál megszabadította szenvedéseitől. Nagyon szomorúak lehettek végnapjai.

— Petőfi első szerelme. Péchy András a „Vasárnapi Ujság” legutóbbi számában Petőfi első szerelmi viszonyáról beszél el egyetmást mely Duna Vécseán keletkezett; tárgya Nagy Zs. Petőfi házigazdájának Nagy Pálnak 14—15 éves kék szemű, széke leánykája volt, kinek viszonyszerelmét meg is nyerte, s kit költeményeiben gyermeknek nevez. A Zsuzsánához írt levelek egész kis koszorút képeznek, mely költemények közül több még ma is megvan eredeti kéziratban a nagy-körösi lyceum birtokában. A költő ezeket maga tisztázta le s egy szép szerelmi levél és egy gyűri kísértetért testvére által Zsuzsánnának megküldte ki azt egész haláláig kegyeletlenül őrizte. A viszony különben csak rövid időig tartott, minthogy a leánya nemsokára a dunavecsei rector neje lett.

— Óriás cápa. A fume kikötőben néhány hét óta egy óriás cápa mutatkozik, melyet számtalan kísérlet dacára sem sikerült eddig el fogni. Egyszer már belekerült a kifeszített hálába de ezt csakhamar széttépte. A cápa körülbelül 6000 kilogramm súlyu lehet. A fumeiek ekként meg vannak fosztva azon mulatságtól, hogy a szabad tengerben fürdőjenek.

— Talált csontváz. Rhédei Gábor gr. zsákai birtokán, a téglavetőben mintegy két méternyi mélységben, csontvázat találtak. A halott — úgy látszik — üllőhelyzetben lett eltemetve. A csontváz előtt egy gyöngyosor, közte néhány gránátó hevert. Az állcsontban meg most is 16 szép fehér zománcos fog volt egymás mellett. A homlokcsont elhajlása indus, vagy mongol, de épen nem kaukazi fajra mutat.

— Rabló k Fehérmegyében. A Székesfehérvár és várpalota között közlekedő kiarol-posta kocsisa már több ízben azon rémhírral állított be gazdájához, hogy Csoor község határában éjjel rablók üzöbe vették és csak gyorsajtással sikerült megmenekednie. Ezen állítás szenziót keltett Fehérmegye hatóság előtt, hol a közbiztonság semmi kívánni valót sem hagy fenn, miért is erőlyes rendőri felügyelet alá vették a kérdéses utvonalat. Végre egy ügyes csendbiztos közvetítésével sikerült rájönni a kocsis gazdájára ki e koholmányt oly célzattal terjesztette, hogy ezáltal gazdájától magasabb fizetést csaljon ki. A kocsis bevallotta turpisságát s most már a börtönben ül, rablók pedig nem léteznek.

— Egy 16 éves fiu, mint gyilkos s öngyilkos. Két fiu, az egyik 16, a másik 12 éves volt, nagyatyjánál élt Schwelmbem (Westfália), ki megmehlehetősen szigorúan nevelte őket. Most meg midőn a nagyatyja távol volt, a két gyermek elhatározta, hogy meg fognak halni. A 16 éves fiu rálőtt 12 éves testvére s miután a lövés nem találta halálisan, egy szekercével ütötte főbe. Ezután magát akasztotta fel. Mire a nagyatyja viszáérkezett, már mindkettőnek csak holttestét találhatta.

— Furcsa csolnakverseny. Jul. 27-én, írja a „Gazeta de Napoli”, mikor Izmail pasa az exkhe-dive yachtjának földétén élvezte a tengeri üde levegőt, a tenger sima tükre két lélekvesztő tűnik fel. Mindkettő gyorsan siklik tova s ugyancsak így fekszik egyik elhagyni a másikat. Már egész a yacht közelébe érnek, mikor az egyik föláll csolnakában, revolvért von elő s kétszer is ellenfelére lö, ez szerencsére a nélkül, hogy megsebesült volna, gyorsan a tengerbe ugrik s uszik gyorsan a yacht felé, melynek sikerült is fedélzetére eljutni. Képzelnéni, hogy a khedive az ily jelenetek után micsoda nézeteket táplálhat az európai civilizációtól.

— Borzasztó bosszu. Amerikai lapok írják: F. évi május havának közepe táján hajmeresztő jelenetnek volt tanuja két vonal vezető a pacific vonalon. Az Amerikában szokásos sebességgel haladt az óriási síkságon a vonat: egyszer csak a vonatvezetők látják, hogy a sínek mellett óriási férfi áll, két karjában magasan, a légben tartva egy fehérbe öltözött nőt mozdulatlanul, Nyomatott Pollák Mórnál Sepsiszentgyörgyön

mereven. A férfi szándékát gyanítva a vezetők, a vonatot lassították, de egészen megállítani nem tudván, eszközüvé váltak a rettenetes bosznak. Mikor néhány lépésnyire voltak már a férfinhoz, az a kezében tartott nőt a sínek közé dobta, s a következő pillanatban a szerencsétlen teljesen észszezuvva, életlenül, szétszórt tagokkal hevert a kavicsos talajon. A gyilkos nem futott, gyönyörködve nézte a jelenetet, s mikor elfogták — bamba nevetése, merev tekintete elárulta, hogy örült.

— Uj zeneművek. Az „Apollo” zenemű-folyóirat legújabb (augusztus havi) száma következő tartalommal jelent meg: 1. Arabeszk Wactel Aureltől. 2. Impromptu Zapf Antaltól. 3. Katalin polka Szentessy Bélától. 4. Két dal gyermekkarrá szerző Kapi Gyula. 5. Ószi dal, szövege Arany Jánostól, dallama Gervay Sándortól. 6. Esti dal zongora kísérettel három kézre, Allaga Gézától. 7. Kék a kökény, Kuthentől, dallamát szerző Bogi sích Mihály. Az Apollo előzetési ára a július-decemberi félévre három forint, mely az Apollo kiadóhivatalához (Budapest vár Verbőci utca 179. szám) címezve küldendő, legcélszerűbben postautalvány útján. Az Apollo ezen egyetlen hazai zenészi közlönyünk nyolc évi tenállása alatt már is egy oly becses magyar zeneirodalmi gyűjteményt alkotott, mely úgy állítást mint tartalomra nézve bármily zenegyűjtemény diszére válik dicsőiségre nézve pedig vetekedik a legolcsóbb külföldi kiadmányokkal s ezért pártolásra méltán ajánlhatjuk:

Érték- és váltó-ár-folyam a bécsi cs. kir. nyilvános tőzsdén augusztus 8	
Magyar aranyjáradék	93.35
„ kincstári utalványok I. kibocsátás	—
„ „ „ II.	—
„ keleti vasút II. kibocsátási államköt. v.	84.25
„ „ „ 1876. évi államkötvény	74.50
„ vasúti kölcsönkötvény	110.75
„ földterhermentesítési kötvény	86.75
Temesvári	83.50
Erdélyi	89.75
Horvátzlavon	87.50
Szőlődezmaváltságai	89.50
Osztrák egys. államadósság papírban	66.85
„ „ „ ezüstben	80.30
„ aranyjáradék	78.40
1860. államsorsjegy	61.225
Osztrák nemzeti bankkésztvény	83.05
„ hitelintézeti	269.28
Magyar hitelbank	2.545.85
Ezüst	2.52 0
Cs. kir. arany	5—
Napoleon d'or	9.31
Német birodalmi márka	575.89
London	115.72

Felölő szerkesztő: Málík József.

Kiadótulajdonos: Pollák Mór.

Pályázati hirdetmény.

Ilyefalva nagyközség k. leányiskolájánál egy rendes tanítóállomás üresedésbe jöven, arra ezen nel pályázat nyitattik.

A megválasztandónak kötelessége a k. leán y iskola ifjabb vagy korosabb osztályainak nevelése oktatása.

Javadalma: 300 frt. o. é-ben, és 50 frt. o. é-ben szállás és kert illetményre.

Azon pályázó, ki a műenklésben is jártas és azt képes növendékeinknek tanítani, a választásnál előnyben részesül.

Az állomás ez uttal egy évi ideiglenességgel töltetik be: 1 évi sikeres működés után az állandó. sitásra kilátással. A folyamodni kívánók kéretnek okleveleikkel felszerelt folyamodványukat alóliriskolaszéki elnökhöz folyó évi szeptember 20-ig haladéktalanul beküldeni.

Az iskolaszék folyó évi jun. 22-én tartott gyűlése megbízásából.

Ilyefalva, 1879. aug. 1

Gál István,
isksz. elnök